

A stylized, high-contrast illustration in shades of yellow, black, and white. In the foreground, a large, lit candle stands on a small white base. The candle's flame is a bright yellow circle, and a small black silhouette of a person is visible within the flame. In the background, a street scene is depicted with a building on the left and a figure on the right. The building has several windows, some of which are lit. The figure on the right is carrying a large, round object, possibly a lantern or a shield. The overall style is graphic and minimalist, with bold lines and a limited color palette.

TÍZ SZÁL GYERTYA

FEKETE ISTVÁN

TREND

FEKETE ISTVÁN

**TÍZ
SZÁL
GYERTYA**

TREND

A kötet alapjául szolgáló kiadások:

Fekete István: *Tíz szál gyertya* (Új Idők Irodalmi Intézet, Budapest, 1948 [1947])

Fekete István: *Tíz szál gyertya* (Móra Könyvkiadó, Budapest, 2006)

Borítóterv:

Nemes Anita

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

© Fekete István jogutóda

© Trend Kiadó, 2025

A bolt magas volt, keskeny és hosszú. A végében – ahol hordók, létrák, ládák és fonott üvegek álltak – szinte állandó volt a homály, s ennek a homálynak ecet- és kocsikenőcsszaga volt. Elöl – az üveges ajtó s a kirakat tájékán – nappali fényben pompáztak a kényes áruk: cukorkák, csokoládészeletek, teásdobozok, felvágottak, sajtok, s amint fogyott hátrafelé a világosság, úgy következtek rangsorban az áruk, mutatóságuk és kényességük szerint. Az ecetnek és a kocsikenőcsnek nem ártott semmi, lát-nivaló nincs rajtuk, így jó volt nekik a homály is.

A bolt közepe táján, a polc elérhető helyén, a szappanok, sárkefék és mosóporok társaságában voltak a gyertyacsomagok, melyek kis helyet foglaltak el ugyan – sokkal kisebbet, mint régen –, de nélkülözni őket mégsem lehetett. Igaz, hogy fényük elveszett a villanyfény mellett, kormoztak, és lecsepegtek az asztalra, de fényük *élő* láng volt, s az embereknek akarva, nem akarva, nagy örömben és nagy bánatban eszükbe jutottak.

Persze nem vették tucatszám, mint régen, csak egy-egy szálat.

S a gyertyák elindultak erre-arra, örömré, sírásra, bánatra, vígságra. Világítottak élőknek és holtaknak, utaknak és emlékeknek, szegénynek, gazdagnak, tivornyának és áhítatnak. Világosságuk rongyot és selymet egyformán érintett, és lángjuk puhán imbolygott könnyes és nevető szemek tükrében. Fehér, hideg aszkétatestükben a világosságot hordták, de ők nem dicsekedtek vele, és a polc többi lakója nem tudott róluk semmit.

Egy-egy gyertya elment, s a sárkefék utánuk se néztek.

1.

Március volt és tizenharmadika. Hajnalban északi szél csapott hirtelen a városra, és a szitáló esőcseppek megfagytak a levegőben. Esett a hó, pedig a barackfák ágai már bimbóban voltak, és a kertekben sárga kis arcával már napok óta nevetett a kankalin.

Esett a hó, de olvadt is, és a táncoló hópelyhek keringőzéséhez kajánul muzsikált a bádogcsatorna, tudva, hogy ez csak olyan pünkösdi királyság.

Az ereszek csepegtek, a kerítéseken végigfolyt a hólé, és az öreg utcaseprő meghökkenve nézte a téli világot, amikor hajnalban kinyitotta a konyhaajtót.

– Viszem a lapátot is – szolt be a feleségének –, nem idehozta az ördög ezt a bolond havat... – És talicskájával elnyikorgott a városháza felé, ahol ugyan a legkisebb volt rá a szükség, de a város urai láthatták, hogy az öreg Vihornyák még mindig többet ér, mint egy fiatal, tehát nyugdíjazásáról szó sem lehet. Azután a városháza körül vannak a nagyobb üzletek is, ahol jó néven veszik, ha a járda tiszta, és szívesen kiszólnak, hogy:

– Vihornyák bácsi, majd nézzen be egy szóra!

– Köszönöm alássan – szalutált Vihornyák, és nyolc óra felé komótosan számba vette a meghívásokat. Ahol netán megfeledeztek volna erről a köteles udvariasságról, ott hosszabban időzött, a lapát élével vakarva a kövezetet, mire a boltos kiküldte a kisebbik inast, hogy nézné meg, mi az az éktelen lárma.

– Vihornyák bácsi tisztogatja a ház elejét.

– Szólj neki, ha végzett, lépjen be egy pillanatra.

– Köszönöm a jószágukat – tette le Vihornyák a poharat, és még akart valamit mondani az időjárásról, de a kereskedő már

másfelé fordult, így nem lopta tovább az időt, hanem visszaszíva a hóról gondolt rossz véleményét, kilépett a boltból.

A kereskedő szívesen meghallgatta volna az utcaseprő jól megfontolt véleményét az időről, de nem tehetette, mert vevő jött a boltba, s a vevő a legnagyobb úr a világon. A Vevő percenként születik, és alázatosan kiszolgált méltóságát azonnal leveti, amint kilép a boltból, s átalakul közönséges járókelővé.

Ez a vevő egy vastag asszonyság volt – hóna alatt hatalmas csomag –, és cukrot kért.

– Milyent méltóztatik? Karamellát, savanyút, erős mentolosat, mézcukorkát vagy selyemcukrot... esetleg csokoládét?

– Csokoládé nem kell. A lányomnak viszem, kisbabája lett a múlt héten. Most keresztelőre megyek.

– Ilyen fiatalon, és már nagymama... Akkor mégis selyemcukorkát ajánlanék. Ezt a minőséget csak mi tartjuk. Ízlésesen csomagolva, természetesen... Persze ilyenkor jönnek-mennek a vendégek, a fiatal mama ezt is megkínálja, azt is... Mennyit lesz szabad?

– Hát... mondjuk...

– Fél kilónál már árengedmény.

– Nem bánom.

– És még mit lesz szabad?

– Gyertya van?

– Igen. Egy csomag...

– Csak egy szál kell. Villany van a házban. Egy szál a keresztelőhöz. Persze nem valami kocsisgyertya...

– Dehogy. Tessék megnézni. A templomba is ezt viszik.

– Jó lesz.

Az asszonyság a kisebb csomagot a nagyhoz fogta, és miután fizetett, sietve vágott át a téren, hol tavaszi lé csordogált, s az úton megrakott szekerek zörögtek a piac felé.

A felhők szakadozni kezdtek, és amikor kisütött a nap, a városháza tornyáról felszálltak a galambok, mert a hó nagy tottyanásokkal szakadt le a párkányokról. A barackfák ágai kinyújtózkodtak, a kankalin tovább nevetett a kertekben, mert a márciusi nap olyan melegen simogatta az egész várost, hogy nem is lehetett elhinni az éjszakai hóesést.

Megmozdult a város. Az ablakok kinyíltak, a szobák mélyéről öreg tükrök néztek ki a tavaszba; a gyerekek iskolába mentek, éppen olyan tétován és leplezetlen unalommal, mint a nagyok a hivatalba. Csak a postások siettek üdén és megmagyarázhatatlan szorgalommal, ám öelöttük közel volt a cél: a kiürült táska, a megoldott feladat, míg a diákok csak év végére készülnek el vele, a kishivatalnokok pedig soha.

És sietett Taligáné is – hóna alatt a nagy és kis csomaggal –, mert a keresztelő kilenckor lesz, s ott ő nemcsak nagymama, de keresztanya is egy személyben.

Taligáné özvegyasszony. Az öreg Taliga kőművespallér volt, amíg élt, és építőmester lett, amint meghalt. Annyit mindenestre hagyott, hogy az asszony – szép kis házukban – kényelmesen megélhessen, így az előléptetést megérdemelte. Két lánya van, mindkettő férjnél, és hogy a keresztanyaság ráesett, abban nem kis része van – a vitathatatlan gyermeki szereteten kívül – a kis háznak és az ismeretlen tartalmú betétkönyvnek. Nem ünneprontás akar ez a gondolat lenni, csak az okos szülői előrelátás méltánylása, mert az örökségnél az ilyen keresztfiunoka mindig nagy súllyal esik a latba.

A másik lány sziszegett is, amikor megtudta ezt a régi, de jól bevált sakkhúzást, és szidta ura nagyravágását, aki képviselőt hívott keresztapának, de a képviselő a következő választáson megbukott, s azóta gyerekük keresztszülőileg árvának tekinthető.

Taligáné szuszogva nyitott be a lányához, és meghatódott az előkészületek láttán.

– Te asszony, te asszony – mondta büszke korholással –, miért keltél fel? Ki engedte meg?

– Pszt... Alszik. Most evett, s azonnal elaludt.

– Angyalom – suttogta Taligáné, akinek tetszett, hogy lánya ilyen finoman fejezte ki magát, messze elkerülve a sokkal közönségesebb szopás szót.

A baba nikkelezett kerekű kocsiban aludt, egészséges, rózsaszín arcocskája derült, és gyanútlanul álmodott égi játékokról. Mélyen aludt ifjabb Tóbiás János, és sejtelve sem volt, hogy ő még nem is János tulajdonképpen, csak egyszerűen Tóbiás, mert a János nevet – Kapisztrán Jánosról elnevezve – csak egy óra múlva kapja meg, különféle hideg meglepetésekkel kapcsolatban.

– Csak megenni, olyan édes – suttogta Taligáné, s erről eszébe jutott a cukor.

Kibontotta először a nagy csomagot, várakozva, hogy lánya mit szól hozzá. Lassú zörgéssel nyílt szét a papír.

– Szszsz... Hát, édesanyám... ezt a gyönyörűséget!

És átölelte anyját.

– Kék! – suttogta.

– Ez való a fiúnak. Fiad van!

Ezt újra és újra elmondja Taligáné, így meglepetésnek már semmiképpen nem hat, de mint dicséret megállja a helyét, amíg csak ifjabb Tóbiás János egy levegőt szív a föld többi lakóival. Hogy ez a dicséret miért illeti meg Tóbiásné: titok. A Tóbiás név nem tartozik azok közé a nevek közé, melyeknek okvetlen fenn kellene maradniuk az utókor számára, és a Tóbiás-trón se maradna üres, mert ilyen trón – egyelőre – nincs. Mégis hát: fiú! „A fiú az csak fiú” – mondja mindenki, és az erőre gondol, a férfira, özvegyek gyámlára, női szívek sanyargatójára, hősre, félistenre, nagy emberre, főpapra, hadvezérre, ami mind lehet

ifjabb Tóbiás, aki esetleg kántortanító lesz vagy fényképész, s akit gyenge és „csak lány”-ból lett felesége minden este az asztal lábához köt azzal a láthatatlan gyengeséggel, ami a legnagyobb erő a világon.

A keresztelőtakaró kék selyme zizegett, az anya csodálkozása még egyre tartott, de a kis Tóbiás mindezzel alig törődött, s csak akkor rémült meg álmában egy pillanatra, amikor Buboláné rontott be, a bába, a gólya néni, aki újabban a „madám” névre hallgatott.

Buboláné rövid üdvözlés után a csecsemőhöz lépett, és szigorú keresztkérdéseket tett fel Tóbiásnének, egyrészt a csecsemő, másrészt Tóbiásné emésztési állapotát illetően, s csak miután megnyugtató választ kapott, lépett le a hivatalos magasságból a közönséges és tudatlan emberiség földszintjére.

A takaróra röviden azt mondta: „csodás”, majd hozzátette még, hogy: „borzasztó szép”; de a csecsemő még erre sem ébredt fel. Nyilvánvaló tehát, hogy a kis Tóbiás éber őrangyalt kapott elinduláskor, aki kellő időben befogta fülét a gyanútlan pályásnak.

Taligáné ezek után kibontotta a cukroscsomagot, és a lánya kezébe nyomta.

– Kínáld a madámot!

– Ó!

Tóbiásné úgy tartotta a zacskót, hogy kisujja elegánsan félreállt a többitől, és Buboláné úgy vett ki egy szem cukrot, hogy kisujja finoman – mondhatnám, kényeskedve – elállt a többitől. Finom szokás ez nagyon, csak az a hátránya, hogy a kisujj oldalt vitorlázván, nem lehet belemarkolni a stancicliba*. Buboláné azonban nem is akart.

* Rendszerint kúp, illetve tölcsér alakú papírzacskó.

– Torkig vagyok már az édességgel – mondta –, tömnem mindenütt. Itt egy torta, ott egy kiló csokoládé, a főszemlélné arany karkötőt adott...

– Gyertyát is vettem – mondta Taligáné, hogy más irányba terelje az arany karkötő által kényes vágányra futott gondolatokat. Hogyne! Arany karkötő! Bubolánét megfizették, és egy bába ne álmodozzon.

– Lakosnál vettem; azt mondta, ő szállítja a templomnak is.

– Jó cég, megbízható – búcsúzott a madám a karkötőtől –, különösen a csokoládéja elsőrangú.

A gyertya pedig ott feküdt az asztalon. Viaszos fehérségében szinte halottnak látszott, ám aki jobban megnézte, az alvó sorsot látta áttetsző testében, a láng és a fény ígéretét, a néma szemlélődést, a világosság megértő simogatását s a mulandóság soha el nem múló, titokzatos szomorúságát.

Ott feküdt a gyertya az asztalon, de nem nézte meg jobban senki.

Ez nem is csoda, mert kint erőteljes lábtörles és férfihangok voltak hallhatóak, és majdnem ebben a pillanatban a kis Tóbiás nagyon egészségeset tüszentett.

– Az állomásfőnök úr – mondta Tóbiásné halk izgalommal, mire Buboláné azonnal a csecsemő mellé állt, jelezve, hogy ifjabb Tóbiás jórészt neki köszönheti Csigola János főnököt mint keresztapát, és Csigola János főnök nélküle sohase lehetett volna tisztes keresztapa.

A kis szoba egyszerre tele lett. Az állomásfőnök aranygallérja megcsillant néha a kívülről beragyogó napsütésben, és miután mindenkit üdvözölt, kérdően nézett körül, mintha azt várta volna, hogy a keresztelőszerartás azon nyomban megkezdődik.

Csigola János aggregény volt, aki ugyan tökéletesen otthon érezte magát a szabályok, rendelkezések, szemaforok és váltók világában, egyébként azonban eltévedt bárány a „civil” társada-

lom útvesztőjében. A keresztapaságot egy könnyelmű pillanatában megígérte, és most itt volt.

– Parancsolj, főnök úr, kérlek!

– Az újszülött egészségére – mondta szigorúan Buboláné, és erre mindenki áhítattal fogta meg a pálinkáspoharat.

Csigola János csak a pálinka után nézett körül. Feltette ókuláját, és odament ifjabb Tóbiáshoz, aki még mindig aludt.

„Hát ez az?” – nézte Csigola a kis Tóbiást, és úgy érezte, valamit kellene mondani. De mit?

A szobában csend volt. Nagy pillanat. Az apa és anya egymás mellett álltak, Taligáné külön és Buboláné, mint a zsandár, a gyermekkocsi mellett.

Csigola végül is kinyújtotta a kezét, megérintette a kis Tóbiás leheletnyi kis öklét, és valami istenes gondolatot törve a fejét, azt mondta:

– Szervusz, Jani!

A nők kellemesen elmosolyodtak, Buboláné halkán nevetett is, az ezüstrozettás apa pedig szája elé kapta a kezét, hogy hangerősen fel ne nevéssen ezen a kétségtelenül nagyvonalú, legényes szellemességen.

– Na, főnök uram, ha ezt elmondom...

„Sikerült!” – gondolta magában Csigola, s már előre látta a hahotázó forgalmistákat és a nevetéstől tekergő hordárokat, akiknek Tóbiás ezt a jó mondást elhíreszteli. „Sikerült” – gondolta a főnök, és szinte hallotta a sánta pénztárost: „Remek pofa az öreg!”

Éppen ezért tréfás vidámsággal fenyegette meg Tóbiást:

– Egy szót se! Ami fehér asztalnál történt, az fehér asztalnál történt.

– Igaz is – komolyodott el Taligáné, aki nem tudta, mit akar a főnök a fehér asztallal, amikor az asztalon éppen színes terítő volt.

– Azt tedd, fiam, amit a főnök úr mond!

Ezzel elakadt volna a társalgás, de Buboláné mellőzve érezte magát, ezért fontoskodva megjegyezte:

– A pap nem vár...

Az asszonyok tehát átgurították a kis Tóbiást a szomszéd szobába, kibontották a pólyából, visszacsavarták a pólyába, Tóbiásné „megetette”, s utána karjára tette Bubolánénak, hogy fia kilépjen az életbe, megtisztulván a pogányság minden szennyétől.

Kint már híre sem volt a hajnali hónapnak. A márciusi nap részeg bódulatában ölelte meg a várost, a téli fázástól kormos tűzfalakokat, a virágzó barackfákat, a villogó ablaküvegeket, a puhán száradó járdát, a roskadt kapukat, a melegtől elnémult verebeket, az álmos kutyákat, nem hagyva ki – természetesen – a keresztes menetet se.

Elöl ment Buboláné, magához ölelve a kék takaró alatt szuszogó Tóbiást, mögötte pedig Taligáné és Csigola ünnepélyesen, mintha egy nagyobb körmenet része lennének. Hallgatag és a hit mélységébe elmerült része, mert a főnöknek nem jutott eszébe semmi, és rágyújtani sem akart, mert nem tudta, hogy illik-e. Most már bánta, hogy nem maradt otthon, az asszonyokra bízva az egész szertartást, de aztán meggyőzte magát, hogy ez a helyes, és ha vállalta a keresztapaságot, vállalja annak kevésbé kellemes részeit is.

Nem siettek. A városra rászakadt a tavasz meleg árama, és szinte hallani lehetett felszabadult lélegzését. A tél kemény betonja pattogott, a fagy rideg hálója elmállott, és a mezőkről betódult a rügyek és csírák ujjongó üzenete.

A kis Tóbiás érezte a szokatlan ringást, hüvelykujját csekély találgatás után a szájába dugta, aztán nézte azt a kéken derengő holmit, amely ráborult. Időnként becsukta a szemét, de aztán véglegesen kinyitotta, és kis orrán át ízlelgette a levegőt, mely

úgy csörgedezett tüdejében, mint a forrás most született, érintetlen vize.

Sajnos, nem sokáig.

A kék takaró egyszer csak elborult, csikorgott valami öreg ajtó, aztán suttogás, csoszogás, egy-egy eltévedt köhintés hallatszott, az is távolról.

A sekrestyés szinte háziasszonyi mozdulatokkal rakosgatott a miseruhák között, néha kitekintve a templomba, hogy a misében hol tartanak. Eleinte nem sokat törődött a keresztelőkkel, de amikor meglátta Csigola aranygallérját, odacsoszogott, és azt mondta:

– Mindjárt vége lesz.

– Köszönjük – mondta Taligáné, jelezve, hogy ő is az aranygallérhoz tartozik.

Az elsuttogott pár szó után Csigola is otthonosabban érezte magát. Ritkán járt templomba, és a sekrestye régi emlékeket idézett fel, melyek alig látszottak az idő sűrű bozótjában.

A sekrestye ajtaján át látta a keresztelőmedencét s a falhoz támasztva a fekete temetési keresztet. „Az első és az utolsó szó” – gondolta Csigola, és elszomorodott. Az ő foglalkozásában állandóan az élet dübörgött, gépek kattogtak, emberek lármáztak, s mindezek felett kőszénfüst felhőzött, mint a távoli tájak üzenete, s most ez a csend, ez a kihűlt tömjénzag, ezek a szüette bútorok, melyek nem is bútorok, s amelyek kizárólag azt az életet szolgálják, melyben nincs gép, nincs morze, nincs megálló, nincs resti; élet, melyet el lehet felejteni, sőt meg is lehet feledkezni róla, mintha nem is lenne, amíg egyszer csak az öregedő szív tompán ütni nem kezdi, hogy van... van... van...

Az alacsony ablakon ekkor búj be félénken az első napsugár, s a bolthajtásos sekrestye szinte elmosolyodott, mint az öregember, ha sikerült valakit megijesztenie. A gyóntatószék nem látszott már börtönnek s rácsos ablaka börtönrácsnak, hanem

inkább a bűnök rostájának, melyet addig rázogatnak jólelkű papok, amíg a rosta üres nem marad, azaz a bűnök a pokolra nem hullanak, minthogy oda is tartoznak.

„Most fut be az 507-es gyors” – gondolta Csigola, de félre is húzódott abban a pillanatban, mert észrevétlenül vége lett a misének, s a pap magas alakja eluralta egyszerre a sekrestyét.

Csigola most megint nagyon egyedül érezte magát. Kíváncsian nézte, hogy meddig vetkőzik le a plébános, és ezen úgy eltűnődött, hogy csak arra riadt fel, amikor Taligáné megérintette a karját.

– Menjünk, főnök úr.

– Igen.

Csigola most látta csak, hogy itt esetleg neki is valamit tennie kell, és ijedten követte Taligánét és Bubolánét a keresztlő-medencéhez.

A sekrestyés elvette Taligáné gyertyáját, meggyújtotta, és újra a kezébe adta. A kanóc küszködött egy kicsit, mint az újszülött, amíg lélegzetet kap, de aztán vidáman fellobbant a láng, és élni látta magát a medence végtelen tükreben.

Lobogott a kis láng a freskók és a zászlók, a szobrok és a képek között, mert a medence tükreben benne volt az egész templom. Napsugaras, színes ablakai ott pompáztak Buboláné, Taligáné és Csigola aranygalléros arca mellett, és Csigola ijedten vette észre, hogy Buboláné őt nézi a tükörben, ahol szerencsére megjelent a pap sápadt arca.

A gyertya lángja lassan égette a perceket.

A kis Tóbiásról lehúzták a kék égboltot, s a gyertya lángja égni kezdett a gyermek tiszta vizű, kék szemében is. De nem sokáig, mert a kis Tóbiás, aki időközben János lett, nem törődve sem vízzel, sem sóval, szépen becsukta a szemét, és elaludt. Lehet, hogy álmodott is, de erre később nem emlékezett, sokkal később, amikor Csigola már nyugalomban totyogott a városka

utcáján, és ha véletlenül találkozott keresztfiával, mindig megemlítette, hogy „a keresztelődön úgy aludtál, fiam, mint a tők”.

Csigola borraivalót adott a sekrestyésnek, illő tisztelettel üdvözölte a papot, és úgy lépett ki a templom mohos udvarára, mint aki most lép ki a hideg fürdőből a száraz, meleg szobába.

Felszabadult! Azonnal rágyújtott, és azt mondta:

– Ez a Jani meg elaludt a keresztelő alatt. Elhozta a gyertyát, nagyságos asszony?

– Megváltottam. Ez most már szentelt gyertya és szép emlék is. Azt mondják, torokfájás ellen is jó, bizonyos imádságok kíséretében.

– Babona – mondta Buboláné a szakember rideg magasságából. – Tisztaság, jó orvos, jó szérum, és nincs torokfájás. Kész. Emléknek azonban szép emlék – tette aztán hozzá sokkal enyhébben, mert a Lakos-féle csokoládéra gondolt.

– Eltesszük, s ha szükség lesz rá, akármikor elő lehet venni. Sok régi babona van, amiből a doktorok is tanultak, ez is olyan lehet; aztán ha imádság van benne, nem is babona – mondta Taligáné.

Csigola nem szólt bele az asszonyok diskurálásába. Szeretett volna már ebédnél ülni, mert a keresztelői ebéd komolynak ígérkezett. Tóbiás nemrég hízott kacsát vett, egy alkalommal pedig teljes karika sajtot vitt a hóna alatt. Csigolának a restibeli kifőzés jutott eszébe, és amennyire az illendőség megengedte – kilépett. Az asszonyok azonnal igazodtak hozzá, és az eredetileg méltóságteljes ballagás pattogó ritmust vett fel, hogy már csak a zene hiányzott.

Így vonultak végig az utcákon, hol dús, meleg aranyában hempergett a tavaszi délelőtt, és mire hazaértek, kedvük is kibontakozott, mintha a friss járkálás minden téli szürkeséget kigereblyézett volna gondolataik közül. Igaz, Csigola közben elmondott három vasutasviccet is a javából, így amikor felpattant

a kiskapu, idősebb Tóbiás vasúti raktáros kicsit meghökkenve nézte a vidám társaságot, mert feltehető volt, hogy a templom után a Salgó kocsmáját is érintették, amely tudvalevőleg útba esik.

Taligáné az oldalát fogta a nevetéstől. Buboláné pedig önkéntelenül többször magához szorította a pólyát, mire a kis Kapisztránról elnevezett János, teljes jogú tagja a keresztény világnak, egyszerűen elsírta magát. Erre mindenki meghökkent és elhallgatott. Fellebbentették a pompás terítőt, mire a kis Tóbiás is elhallgatott, pislogva a napfényben; miért is sírt volna? Buboláné szorongatásait nem érezte, jól volt lakva, meg volt keresztelve, és ennyi jó szagú napfény még királyi csemetéknek is csak ritkán jut...

Az ebéd azonban megérte a várakozást s a sekrestyebeli szomorú gondolatokat. Csigola párszor azon lepte meg magát, hogy házasságra gondolt, de Taligáné harsogó hangjára mindig megborzongott, s megállapította magában, hogy a kacsapecsenye, a kényelmes ágy, a nagy karika sajt egyedül – igen. Egyedül!

Buboláné az asztal végén ült, ő azonban úgy vélte, az a főhely, s ezt a hitet nem is bolygatta senki. Mivel azonban a társalgásból néha kimaradt, a pecsenye után hirtelen felállt, és szinte megrovóan nézett a társaságra.

– Valamit elfeledtünk – mondta, és kenetteljesen kivonult a másik szobába. – Tóbiás úr, szabad egy pillanatra?

Tóbiás vállvonogatva ment utána, és pár perc múlva újra bevonultak, de akkor már Buboláné kezében gyertyatartó volt, és benne áhítatosan égett a keresztelői gyertya.

– Igen, ezt elfeledtük – mondta Csigola, aki bízott Buboláné szaktudásában, és eszébe se jutott, hogy ez nem szokás.

– Jó, hogy Bubolánénak eszébe jutott – mondta Taligáné, aki ebben a pillanatban határozta el, hogy a madám csak negyed kiló csokoládét kap, mert mindent jobban akar tudni.

A gyertyát az asztal közepére tették, és csend lett egyszerre. Mindenki a lángra nézett, s a kis láng is fellobogott a szemek mulandó tükrében. Kint ragyogott a nap, de a gyertya sápadt fényét elnyomni nem tudta. Élt a láng, megtüzesítette a levegőt, amint hozzáért, és a cigarettafüstöt felhajtotta a levegőbe. Égett a gyertya, és meglobbant, ha a lehelet vagy a gondolatok elrepentek mellette; a lehelet aztán szétesett, a gondolatok fáradtan leszálltak, mint a haldokló madár, és elmúltak.

Kint aludt a kis Tóbiás, s a gyertya látta álmát, bent hallgattak az emberek, s a kis láng látta megrebbenő szemükben, hogy most nem a gyermekre, hanem mulandó életükre gondolnak. A gyertya hidegen állt, de a láng élt, látott, túlnézett az emberek, önmagán, és az idő végtelen szalagjában önmagát égette.

Ekkor hirtelen csörömpölés hallatszott az utcáról, s a csend szétesett.

– Vihornyák bácsi – nézett ki Tóbiás az ablakon.

– Hívd be egy pohár borra – mondta a felesége –, hadd örüljön az öreg!

És nem néztek már a gyertyára, amely egyszerre magányos lett és idegen.

Az öreg Vihornyák szélesre tárta az ajtót, és foltos nadragja mellett besurrant a Tavasz is. Sárga bajuszát vidáman széttörölte.

– Tudom, hogy a kis Tóbiás egészségére már úgylis ittak, hát én az öregekére iszom.

– Igaza van, Vihornyák! – mondta Taligáné. – Ki tudja, jövőre itt ülünk-e?

Vihornyákot azonban nem lehetett megriasztani.

– Hát aztán? Vénasszonyok meg utcaseprők, keresztelők meg temetések mindig lesznek a világon.

Ezt mondta az öreg Vihornyák vidáman, mert a tavaszból jött, és az emberek nem szóltak semmit, csak a gyertya lángja hajolt meg mélyen, mintha bólintott volna.